

TEMATICKÉ OKRUHY K ÚSTNÍ ZKOUŠCE

1. Spisovný a nespisovný jazyk ve škole, jazyková výchova

Jaký je váš názor na užívání spisovného českého jazyka ve škole ze strany učitele a ze strany žáků? S jakými typy nespisovných projevů se učitel v hodinách může setkat? Jak budete reagovat na vulgarismy v řeči studentů? Je vhodné v předmětu, který budete vyučovat, rozvíjet komunikativní kompetence žáků? Pokud ano, jakým způsobem? Je účelné rozvíjet kultivovaný mluvený projev žáků? Pokud ano, kterých aspektů si budete zejména všimát? Je účelné dbát na to, aby žáci ve svých školních sešitech dodržovali spisovnou jazykovou normu a pravopisnou kodifikaci? Je správné opravovat pravopisné chyby v písemných projevech žáků? Mají případné pravopisné chyby v písemných projevech žáků ovlivňovat klasifikaci? Odhadněte, jakých odchylek od pravidelné větné stavby se ve svém vlastním mluveném projevu nejčastěji dopouštíte. Je pro vaši budoucí učitelskou praxi účelné snažit se tyto jevy odstranit?

2. Terminologie, cizí slova, internacionalizmy v mých předmětech

Do jaké míry je důležité při výuce vašeho předmětu užívat terminologii? Je vhodnější pracovat s termíny cizojazyčnými či s jejich českými ekvivalenty? Jakým způsobem je možné studenty seznámit s terminologií vašeho předmětu? Je účelné ve vybraných případech seznamovat žáky s původem českých termínů? Pokud ano, ve kterých případech? Je účelné za určitých okolností seznámit žáky s dějinami názvosloví oboru, kterému vyučujete? Pokud ano, demonstруйте krátký výklad. Je správné užívat v hodinách cizí a internacionální slova? Pokud ano, ve kterých případech?

3. Český jazyk jako vyučovací prostředek, čeština a počítač, cizojazyčný text jako výukový materiál, typologické rozdíly jazyků

Je třeba přizpůsobovat jazyk vyučujícího specifickým zvláštnostem studentů? Pokud ano, ve kterých případech a jak. Lze předpokládat, že v blízké budoucnosti bude stále narůstat počet jiných národností v českých školách. Je vhodné, aby učitel přizpůboval jazykovou stránku svého projevu tomu, do jaké míry už ovládli český jazyk? Je nezbytné po stránce jazykové upravovat materiály užívané ve vyučovacím procesu (například články stažené z internetu). Jakým způsobem může učitel v hodinách pracovat s cizojazyčnými texty? Může se vyučující cizího jazyka opřít o srovnání s jazykem mateřským? Jaké jazykové typy z hlediska struktury znáte a kterými základními rysy se vyznačují? Demonstруйте na konkrétním příkladě, jakým způsobem může učitel znalosti jazykových typů využít ve výuce cizího jazyka.

4. Charakteristika mluvených projevů učitele, přepínání kódů, dialog v hodinách, učitelovy řečové strategie

Má být podle vašeho názoru vyučování více dialogem, nebo monologem učitele? Vysvětlete a doložte příklady. Které potíže a naopak výhody přináší mluvený projev adresátovi oproti projevu psanému z hlediska vnímání a porozumění? Kterými řečovými strategiemi může učitel přimět žáka k aktivní činnosti? Jaké jsou základní znaky dobře položené otázky z hlediska formy, obsahu i kontextu? Vysvětlete, jaký způsob oslovení studentů budete ve své učitelské praxi preferovat. Platí, že učitel užívá stejný jazykový kód nejen v hodinách, ale v každé komunikaci se studentem nezávisle na místě a době? Je možné, aby učitel měnil formu svých projevů v rámci jedné vyučovací hodiny či mimo ni v závislosti na oficialitě prostředí? Demonstrujte, jakým způsobem byste sdělil rodičům nepříjemnou zprávu o prospěchu a chování jejich dítěte. Zvolenou komunikační strategii odůvodněte.

5. Psané útvary v učitelově praxi – stylistická charakteristika

Budete u žáků hodnotit i schopnost přehledné výstavby psaného textu? V současné vyučovací praxi se stále častěji objevují písemná pololetní hodnocení žáků. Jak byste takové hodnocení koncipoval? Kterých slohových postupů byste přitom využil? Jaký význam může mít pro studenty školní časopis? Měli by se na jeho vzniku podílet i učitelé? Jaká témata byste podporoval k uveřejnění?

6. Interdisciplinární vztahy češtiny, komunikace s médii a mediální výchova

Myslíte si, že se vám ve vašem oboru budou hodit teoretické poznatky získané studiem češtiny (vyjma otázek pravopisných)? Které a proč? Myslíte si, že je jazyk médií specifický oproti jazyku nemediální komunikace? Pokud ano, v jakém ohledu? Je třeba, aby se žáci seznamovali s jazykem médií? Je vhodné užívat v hodinách populárně-naučné články z konkrétního oboru v médiích? Jakou formu práce se zajímavými tématy v tisku (rozhlase, televizi) byste zvolili?

7. Jazykové příručky

Jaké jazykové příručky usnadňující tvorbu jazykových projevů (mluvených i psaných) znáte? Které informace můžete v každé z nich najít? Které by podle vás měly být nedílnou součástí knihovny každého rodilého mluvčího? Jaký je rozdíl mezi kodifikační a nekodifikační jazykovou příručkou?

8. Výstavba českého textu, prostředky koheze a koherence textu, lingvistická charakteristika učebního textu

Jakými jazykovými prostředky docílíte významové a jazykové soudržnosti textu? Které postupy jsou nezbytné pro vytvoření srozumitelného a uceleného textu? Jaké prohršky naopak koherenci a kohezi narušují a jak je možné se jim vyhnout? Jakým způsobem jsou

vystavěny texty v učebnicích vašeho oboru? Který styl zde převažuje a jaké jsou jeho základní lingvistické charakteristiky? Proč autoři učebnic zvolili právě daný styl?

9. Pragmatické pojetí jazykové komunikace, implicitní vyjadřování a neverbální komunikace, komunikační šumy a jak s nimi zacházet

Jak ovlivňuje osobnost mluvčího a osobnost recipienta komunikaci? Jak se mění náš mluvní projev v závislosti na situaci, v níž se nacházíme? Které verbální a neverbální prostředky podněcují/tlumí konflikt? Které strategie volíme, abychom v komunikaci dosáhli vytčeného cíle? Co ohrožuje úspěch komunikace? Podle čeho rozpoznáváme záměr našeho komunikačního partnera?

10. Výslovnostní norma

Jaké jsou nejčastější prohřešky mluvčích při výslovnosti českých samohlásek? Proč tomu tak je a jak je odstranit? Jaké jsou nejčastější prohřešky mluvčích při výslovnosti českých souhlásek? Proč tomu tak je a jak je odstranit? Jaké problémy mohou nastat při výslovnosti cizích slov v češtině a proč? Mohou chyby ve výslovnosti zabránit porozumění významu výpovědi? V jakých případech? Jak může umístění přízvuků změnit význam výpovědi? Demonstrujte na příkladu. Je důležité respektovat intonační schéma věty? Jak učitel jakožto profesionální mluvčí může chránit svůj hlas?